

СТВОРЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ РОЗВИТКУ ЗДАТНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОЗРОСТАННЯ В ПРОЦЕСІ ІНДИВІДУАЛЬНО- КОНСУЛЬТАТИВНОЇ РОБОТИ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується різким підвищенням мобільності професій: зараз норма старіння професії складає приблизно 8 років, а в деяких галузях — 5 років, тобто щорічно знецінюється 20—30 % знань кожного фахівця проти 12—17 % п'ятнадцять — двадцять років тому. Людина постійно постає перед необхідністю здобувати нові знання, збагачувати і поглиблювати їх. Тому, перед вищою освітою при підготовці майбутніх фахівців постає завдання не стільки надання їм знань, скільки формування у них компонентів професійної мобільності, важливим з яких є здатність до професійного самозростання.

Виходячи з діяльнісного підходу до усвідомлення й визначення здатності як психологічної категорії, під професійним самозростанням студентів вважається вид їх самостійної діяльності з формування себе як фахівця: самостійне набуття, удосконалення та підвищення професійних знань, вмінь, навичок та розвиток професійно-важливих особистісних якостей і властивостей під час навчання у вузі. Професійне самозростання постає як специфічна форма студентської активності, спрямованої на перетворення студентом самого себе у професійному аспекті.

Найважливішими умовами індивідуально-консультативної роботи, що сприяють розвитку здатності студентів до професійного самозростання, є позитивні перцептивно-рефлексивні умови взаємодії викладача зі студентом, а саме: відчуття об'єкту взаємодії, з яким проводиться консультативна робота; відчуття міри і такту у відношеннях, особливо під час спілкування; відчуття сопричетності.

Для створення таких умов рекомендується емпатійна взаємодія, яка знімає внутрішні бар'єри та сприяє виходу людини за межі самої себе і свого світу, виявленню в себе самостійності і впевненості у своїх можливостях. В основі такої взаємодії лежить уявлення про студента як суб'єкта навчальної діяльності та суб'єкта самостійного професійного зростання.

Емпатійна взаємодія при консультуванні здійснюється на базі спеціально підготовлених для бесіди з кожним студентом психо-

технічних вправ. Основними психолого-педагогічними прийомами таких вправ є:

— зворотний зв'язок, що дозволяє розвивати адекватне взаємодія самосприйняття обох учасників консультування;

— контекстне навчання;

— розігрування викладачем і студентом мікроролей (інсценування) з конкретних питань консультації (прийом сприяє розвитку поведінкових умінь як професійного, так і соціального характеру);

— прийом «так, але...» (прийняття думки студента з наступним поверненням до думки викладача).

При цьому традиційна активність викладача під час консультування змінюється активністю студентів, основна увага звертається на психічні новоутворення у студентів, а засвоєння знань і розвиток вмінь та навичок визначаються як супутні завдання. Викладач спонукує студентів до самостійного пошуку, що сприяє розвитку здатності студентів до професійного самозростання.

Задача зовнішнього педагогічного впливу в даній ситуації полягає у забезпеченні активізації механізмів саморегульованого розвитку індивідуальності студентів, у конкретизації їх можливостей, з урахуванням змін, породжуваних зовнішнім соціальним середовищем і вимогами навчального плану.

В. М. Івахненко, професор кафедра обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

ОРГАНІЗАЦІЯ І КОНТРОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З КУРСУ ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

Самостійна робота студентів потребує встановлення відповідних форм її організації та контролю. Суттєве скорочення аудиторного часу для вивчення програмного матеріалу практично для всіх дисциплін спонукає викладачів все більшу увагу приділяти новим видам організації самостійної роботи студентів.

По-перше, слід завчасно визначитись, які питання певної теми або навіть цілі теми курсу студенти повинні вивчати самостійно. При цьому вказують відповідні сторінки посібників для самостійної вивчення дисципліни та додаткова література.

По-друге, встановлюються конкретні практичні завдання (завдачі, реферати, зразки тестових завдань), термін їх виконання та подачі матеріалів на кафедру.